

Nr 394

Av herr **Hagberg m. fl.**, om höjning av vissa ersättningar från arbetslöshetsförsäkringen, m. m.

De erkända arbetslöshetskassorna fyller en viktig funktion i samhället vid arbetslöshet för kassamedlemmarna. Med kassornas nuvarande utformning svarar de försäkrade själva för en avsevärd del av de summor som utbetalas. Medlemmarna har med andra ord åtagit sig att svara för en väsentlig del av utgifter, som borde vara en statens angelägenhet.

Den tilltagande arbetslösheten börjar emellertid att pressa på kassornas tillgångar. Enligt preliminära uppgifter, publicerade i Stockholms-Tidningen den 20 januari i år, steg utbetalningarna från kassorna med över 30 miljoner under 1958 jämfört med utbetalningarna under 1957. Av hela det utbetalda beloppet, 130 miljoner, svarade staten för något över 60 procent. Det övriga beloppet är således att hänföra till medlemsavgifter. Av de 47 kassorna har inte mindre än 25 noterat att deras fonder minskade under 1958. Totalt är förlusten i fonderna 1,5 miljon. Som exempel på vad den ökade arbetslösheten medfört för kassorna kan nämnas att Fabriksarbetarnas erkända arbetslöshetskassa januari—augusti 1958 utbetalade nära 6,5 miljoner, en ökning med 2,2 miljoner i förhållande till samma tid året innan. Träindustriarbetareförbundets kassa redovisar att den under januari—augusti 1958 utbetalade större belopp än under hela 1957.

Hur hårt arbetslösheten kan inverka på kassorna åskådliggöres även av stenindustriens kassa. På grund av den stigande arbetslösheten kunde kassan inte fortsätta utbetala dagsersättningar i överensstämmelse med stadgarna. Man tvingades att införa en begränsningstid, varunder endast ett begränsat antal dagsersättningar utbetalas. Från den 1 september 1958 gäller att under tiden 1/12—31/3 ersättning utgår för högst 48 dagar. Trots att medlemmarna fullgjort sina inbetalningar till kassan står de nu i den situationen att de vid arbetslöshet under vintermånaderna endast erhåller en begränsad ersättning från arbetslöshetskassan. Den ökade arbetslösheten har för stenindustriens arbetare således även medfört sänkta understödsbelopp.

Även för vissa andra fack gäller en spärregel (begränsningstid) som innebär att ersättningar endast utbetalas för ett begränsat antal dagar under den tid då arbetslösheten är som störst. Dit hör bl. a. byggnadsarbetarnas och murarnas kassor, trots att byggnadsarbetarna och murarna har de högsta avgifterna till kassorna. Murarnas veckoavgift till arbetslöshetskassan är nu 3: 50. För grupp 3 i byggnadsarbetarnas kassa är veckoavgiften 2: 75.

Under begränsningstiden (1/12—31/3) utbetalar murarnas kassa endast ersättning för 27 dagar. För byggnadsarbetarna gäller att dagsersättning utbetalas under 36 dagar.

Det är uppenbart att nu gällande bestämmelser för det statliga bidraget till de erkända arbetslöshetskassorna inte motsvarar de behov som föreligger. En ökning av arbetslösheten kommer säkerligen att medföra ännu större svårigheter för kassorna.

För närvarande utbetalar staten bidrag till arbetslöshetskassorna, utöver administrationsbidrag, enligt följande:

För daghjälsbeloppet (grundstatsbidraget) utgår en ersättning med 2:25 kronor för ett daghjälsbelopp på 5: 50. Därefter utgår 25 öres höjning för varje förhöjning av daghjälpen med 1 krona. Statens bidrag är i detta avseende maximerat till 5 kronor. För de kassor som utbetalar mer än 16: 50 i daghjälp utgår således inget statligt bidrag för den överskjutande delen. Nuvarande bestämmelser möjliggör för kassorna att utbetala daghjälp upp till 20 kronor. Det är dock ingen kassa som ansett sig kunna utbetala det maximala beloppet. Några kassor betalar 18 kronor. Dit hör bl. a. metallarbetarnas och byggnadsarbetarnas kassor.

För *familjebidraget* gäller att det utgår med 2 kronor per dag för hustru eller husföreståndarinna, under förutsättning att vederbörande inte har förvärvsarbete eller erhåller daghjälp från arbetslöshetskassa, samt med 1: 50 per dag för barn. Statens bidrag utgör i detta avseende 75 procent av det utbetalade familjebidraget.

Dessutom utgår ett *särskilt tillägg* till kassor med stor arbetslöshet. Det träder i funktion då kassorna har utbetalat bidrag för mer än tre dagar per årsmedlem och följer en stigande skala i förhållande till arbetslöshetens utveckling. Daghjälsbeloppet varierar för de olika kassorna. Nu gällande lägsta belopp är 12 kronor om dagen. Det genomsnittliga daghjälsbeloppet har angivits till 16 kronor.

Det är uppenbart att nu utgående bidrag till de arbetslösa måste betraktas som otillräckliga.

Nu gällande bestämmelser om det statliga bidraget för daghjälsbeloppet har varit i kraft sedan den 1 juli 1953. Bestämmelserna om familjebidraget, såväl dess belopp som statens andel av bidraget, har likaså varit oförändrade sedan den 1 juli 1953.

Från denna tidpunkt fram till nu har levnadskostnaderna stigit kraftigt och arbetslösheten ökat oroväckande.

Åtgärder måste därför enligt vårt förmenande vidtagas för att säkra en höjning av ersättningsbeloppen.

Det bör vara staten som svarar för de ökade utgifterna. Detta kan ske genom att nu utgående statliga bidrag höjes från maximum 5 kronor till 7: 50 per dag och att bestämmelsen om 25 öres höjning för varje utbetalad

krona över 5: 50 höjes till 35 öre. För den arbetslöse är familjebidraget av väsentlig betydelse. Det kan inte anses oskäligt att höja hustru- eller husföreståndarinnebidraget till 3 kronor och barnbidraget till 2 kronor.

De nuvarande bestämmelserna begränsar utbetalningen av ersättning till högst 156 dagar per försäkringsår. Därefter är medlemmen utförsäkrad och tvingas begära understöd genom arbetslöshetsnämnden, om han inte erhåller arbete.

Denna ordning medför olägenheter såväl för de arbetslösa som för kommunerna. För de arbetslösa betyder det bl. a. minskat understöd. Det förefaller oss vara horribelt att den som under 27 veckor varit arbetslös, och som efter denna tid inte kan erhålla nytt arbete, därefter skall erhålla en ytterligare försämring i sina inkomstförhållanden. Den befarade ökningen av arbetslösheten aktualiserar därför en ändring i den nuvarande bestämmelsen om ersättning under högst 156 dagar. Denna synpunkt kom även till uttryck vid Textilarbetareförbundets uppvaktning hos arbetsmarknadsstyrelsen. Förbundet framförde därvid krav om "ökat antal ersättningsdagar från arbetslöshetskassan, om möjligt helt finansierade med statsmedel". Enligt vår mening borde oförändrad ersättning utgå under hela den tid någon tvingas vara utan arbete. Som ett steg på vägen mot detta mål anser vi det befogat att fördubbla antalet ersättningsdagar. Det är emellertid uppenbart att kostnaderna för en sådan ändring inte kan läggas på kassans medlemmar. Vi anser därför att bestämmelserna bör utformas så, att staten svarar för hela det ersättningsbelopp kassorna utbetalar till sina medlemmar efter 156 dagar.

Det är vidare motiverat att göra en översyn av de nuvarande bestämmelserna om särskilda bidrag till kassor med stor arbetslöshet. Målsättningen bör därvid vara att staten skall lämna garantier för att kassorna verkligen kan utbetala dagsersättningar i den omfattning som stadgarna avser och som medlemmarna räknar med att erhålla. Även om avgifterna till kassorna varierar för olika verksamhetsområden, bidrager medlemmarna redan med så stora belopp till verksamheten att det är orimligt att begära ytterligare åtaganden av kassamedlemmarna.

Enligt vår mening bör sålunda statsmakterna vidtaga åtgärder för att åstadkomma:

1. Höjning av de statliga bidragen till daghjälpbeloppet till maximum 7: 50 kronor, samt att nuvarande bestämmelser om att bidraget skall utgå med 25 öre för varje krona utöver 5: 50 höjes till 35 öre.
2. Höjning av familjetillägget till 3 kronor för hustru eller husföreståndarinnan samt till 2 kronor för barn.
3. Höjning av antalet ersättningsdagar till 312 samt att staten svarar för hela det belopp som utbetalas efter 156 dagar.
4. Statliga garantier för särskilda anslag till kassor med stor arbetslöshet

för att möjliggöra utbetalningar i enlighet med stadgarnas bestämmelser och utan inskränkningar.

Med stöd av ovanstående hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t. anhåller om skyndsamt utredning och förslag beträffande förändring i förordningen om erkända arbetslöshetskassor i huvudsaklig överensstämmelse med vad ovan anförts.

Stockholm i januari 1959

H. Hagberg

Henning Nilsson

Helmer Holmberg
